

«ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ»

**ΙΕΡΑ ΚΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ
ΑΓΙΑΡΟΥΣΙΟΥ ΚΑΙ ΩΡΩΠΟΥ**

**Εβδομαδιαία έκδοση Του
Ιερού Ναού Αγίων Αποστόλων
Πέτρου & Παύλου
Πεύκης**

**Νικολάου Πλαστήρα και
Πατριάρχου Γρηγορίου Ε΄
Τηλ. 2108027738**

**E-mail : agioi.apostoloi@gmail.com
www.agioiapostoloi.gr**

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2018

Τελώνου και Φαρισαίου

Εφραίμ Του Σύρου, Παλλαδίου οσίου, Χάριτος μάρτυρος

Έτος 11^ο Τεύχος 469

Άγιος Νικόλαος Βελιμίροβιτς:

"Ομιλία στην Κυριακή του Τελώνη και του Φαρισαίου"

Ένας άνθρωπος βάδιζε στο δάσος. Ήθελε να διαλέξει ένα καλό δέντρο, απ' όπου θα έβγαζε δοκάρια για τη σκεπή του σπιτιού του. Εκεί είδε δύο δέντρα, το ένα δίπλα στο άλλο. Το ένα ήταν ίσιο, λείο και ψηλό, άλλα το εσωτερικό του, ό πυρήνας του, ήταν σάπιο. Το άλλο είχε ανώμαλη επιφάνεια κι ό κορμός του έδειχνε άσχημος.

Το εσωτερικό του όμως ήταν γερό. Ό άνθρωπος αναστέναξε και είπε: «Σε τί μπορεί να μου χρησιμέψει το ψηλό και ίσιο αυτό δέντρο, αφού το μέσα του είναι σάπιο κι ακατάλληλο για δοκάρια; Το άλλο μοιάζει ανώμαλο, άσχημο, άλλα τουλάχιστο το μέσα του είναι γερό. Έτσι, αν καταβάλω λίγο μεγαλύτερη προσπάθεια, μπορώ να το διαμορφώσω και να το χρησιμοποιήσω για δοκάρια στο σπίτι μου». Και χωρίς να το σκεφτεί περισσότερο, διάλεξε το δέντρο εκείνο, το γερό.

Το ίδιο θα χάνει κι ο Θεός για να ξεχωρίσει δύο ανθρώπους πού βρίσκονται μέσα στο ναό Του. Δε θα διαλέξει εκείνον πού φαίνεται επιφανειακά δίκαιος, αλλά τον άλλον, εκείνον πού ή καρδιά του είναι γεμάτη με την αληθινή δικαιοσύνη του Θεού.

Οι υπερήφανοι έχουν τα μάτια τους διαρκώς υψωμένα προς το Θεό. Οι καρδιές τους όμως είναι κολλημένες στη γη. Αυτοί δεν ευαρεστούν στο Θεό. Ευάρεστοι στο Θεό είναι οι ταπεινοί άνθρωποι, οι πράοι, πού έχουν τα μάτια τους χαμηλωμένα στη γη, μα οι καρδιές τους είναι γεμάτες ουρανό. Ο Δημιουργός προτιμά τους ανθρώπους πού ομολογούν στο Θεό τις αμαρτίες τους, όχι τα καλά τους έργα.

Ο Θεός είναι γιατρός. Πλησιάζει στο κρεβάτι όπου κείτεται ο καθένας μας και ρωτάει: «Που πονάς;» Ο άνθρωπος που αξιοποιεί την παρουσία του γιατρού κοντά του και του φανερώνει όλους τους πόνους και τις αδυναμίες του, είναι σοφός. Εκείνος πού κρύβει τις αμαρτίες του και καυχιέται μπροστά στο γιατρό πώς είναι υγιής, είναι ανόητος. Λες κι ο γιατρός επισκέπτεται τον άνθρωπο για να δει πόσο καλά είναι κι όχι από τί πάσχει.

Λέει ο Ιερός Χρυσόστομος: «Το ν' αμαρτάνεις είναι κακό, όταν όμως το ομολογείς, μπορείς να λάβεις βοήθεια. Όταν όμως αμαρτάνεις και δεν το παραδέχεσαι, δεν υπάρχει ελπίδα να βοηθηθείς».

Γι' αυτό ας γίνουμε σοφοί, συνετοί. Όταν στεκόμαστε για να προσευχηθούμε μπροστά στο Θεό, πρέπει να νιώθουμε πως βρισκόμαστε μπροστά στον πιο καλό και πιο ελεήμονα γιατρό. Εκείνος ρωτάει τον καθένα μας με αγάπη και μέριμνα: «Που πονάς;» Εμείς ας μην αμελήσουμε καθόλου να του αποκαλύψουμε την αρρώστια μας, να του φανερώσουμε τις πληγές και τις αμαρτίες μας.

"Ταπείνωση"

(π. Αλεξάντερ Σμέμαν)

Η σημερινή Κυριακή ονομάζεται «Κυριακή του Τελώνη και του φαρισαίου». Την παραμονή της ημέρας αυτής, δηλαδή στον Εσπερινό του Σαββάτου εμφανίζεται για πρώτη φορά το λειτουργικό βιβλίο της Μεγάλης Σαρακοστής που λέγεται Τριώδιο. Απ' αυτά διαβάζονται διάφορα κείμενα που τα προσθέτουμε στους συνηθισμένους ύμνους και τις ευχές της εβδομαδιαίας αναστάσιμης ακολουθίας.

Όλα αυτά τα κείμενα παρουσιάζουν την επόμενη μεγάλη πλευρά της μετάνοιας: την ταπείνωση. Το ευαγγελικό ανάγνωσμα (Λουκ. 18, 10-14) περιγράφει έναν άνθρωπο που είναι πάντα ευχαριστημένος με τον εαυτό του

και που νομίζει ότι συμμορφώνεται με όλες τις απαιτήσεις της θρησκείας. Είναι βέβαιος για τον εαυτό του και πολύ περήφανος γι' αυτόν. Στην πραγματικότητα όμως έχει παραποιήσει το νόημα της θρησκείας. Την έχει περιορίσει σε εξωτερικούς τύπους και μετράει την ευσέβεια του με το ποσόν των χρημάτων που συνεισφέρει στο ναό. Όσο για τον Τελώνη, αυτός ταπεινώνει τον εαυτό του και αυτή η ταπείνωση τον δικαιώνει μπροστά στο Θεό.

Αν υπάρχει μια ηθική αξία που σχεδόν απόλυτα παραθεωρείται ή αγνοείται σήμερα είναι πραγματικά η ταπείνωση. Ο πολιτισμός στον οποίο ζούμε διαρκώς ενσταλάζει μέσα μας την έννοια της υπερηφάνειας, της αυτοεξύμνησης και της αυτοδικαίωσης. Είναι οικοδομημένος πάνω στην αλαζονική υπόθεση ότι ο άνθρωπος μπορεί να πετύχει οτιδήποτε μόνος του, και φτάνει στο να περιγράφει τον Θεό σαν τον Ένα που πάντοτε αμείβει τις επιτυχίες και τα καλά έργα του ανθρώπου. Η ταπείνωση — είτε ατομική, είτε ομαδική, είτε εθνική είναι — θεωρείται δείγμα αδυναμίας, κάτι ανάρμοστο για έναν αληθινά άνθρωπο. Αλλά μήπως και οι χριστιανοί σήμερα δεν είναι ποτισμένοι με το πνεύμα του φαρισαίου; Μήπως και 'μεις δε θέλουμε κάθε προσφορά μας, κάθε «καλή πράξη» μας, καθετί που κάνουμε «για την Εκκλησία» να αναγνωρίζεται, να επαινείται, να δημοσιεύεται;

Αλλά τι είναι ταπείνωση; Η απάντηση σ' αυτή την ερώτηση μπορεί να φανεί παράδοξη γιατί είναι ριζωμένη σε μια περίεργη διαβεβαίωση: Ο Ίδιος ο Θεός είναι ταπεινός! Για 'κείνον που γνωρίζει το Θεό, που Τον ατενίζει μέσα στη δημιουργία Του και στις σωτήριες ενέργειες Του, είναι φανερό ότι η ταπείνωση είναι πραγματικά μια Θεία ποιότητα, είναι το ουσιαστικό περιεχόμενο και η λάμψη της δόξας από την οποία, όπως ψέλνουμε στη Θεία Λειτουργία, είναι «πλήρης ο ουρανός και η γη». Μέσα στην ανθρώπινη διανοητικότητά μας έχουμε την τάση να μη μπορούμε να συμβιβάσουμε τη «δόξα» με την «ταπείνωση» — αφού μάλιστα η ταπείνωση θεωρείται ψεγάδι ή ελάττωμα. Ακριβώς όμως η άγνοιά μας και η αδεξιότητά μας είναι εκείνα που μας κάνουν ή θα έπρεπε να μας κάνουν να νιώθουμε ταπεινοί.

Είναι σχεδόν αδύνατο να μεταφέρεις στο σύγχρονο άνθρωπο που τρέφεται με τη δημοσιότητα, την αυτοπροβολή και την ατέλειωτη αυτοεξύμνηση, το γεγονός ότι εκείνο που είναι αυθεντικά τέλειο, όμορφο και καλό είναι την ίδια στιγμή γνήσια ταπεινό. Ακριβώς γιατί η τελειότητα δεν έχει ανάγκη από τη «δημοσιότητα», την εξωτερική δόξα ή από την κάθε είδους επίδειξη. Ο Θεός είναι ταπεινός γιατί είναι τέλειος. Η ταπείνωσή Του είναι η δόξα Του και η πηγή κάθε αληθινής ομορφιάς, τελειότητας και καλοσύνης: Καθένας που προσεγγίζει το Θεό και Τον γνωρίζει αυτόματα μοιράζεται τη Θεία ταπείνωση και ωραϊίζεται μέσα σ' αυτή. Αυτό συνέβηκε με την Παναγία, τη Μητέρα του Χριστού, που η ταπείνωση την έκανε χαρά όλης της οι-

κουμένης και τρανή αποκάλυψη της ωραιότητας πάνω στη γη· αυτό έγινε και με όλους τους αγίους· το ίδιο συμβαίνει και με κάθε ανθρώπινη ύπαρξη στις σπάνιες στιγμές της επαφής της με τα Θεό.

Πώς κανείς γίνεται ταπεινός; Η απάντηση για ένα χριστιανό είναι απλή: με την ενατένιση του Χριστού, που είναι η σαρκωμένη Θεία ταπείνωση, ο Ένας, μέσα στον οποίο ο Θεός αποκάλυψε, μια για πάντα, τη δόξα Του σαν ταπείνωση και την ταπείνωσή Του σαν δόξα. «Νυν» είπε ο Χριστός τη νύχτα της άκρας ταπείνωσής Του, «εδοξάσθη ο υιός του ανθρώπου, και ο Θεός εδοξάσθη εν αυτώ». Η ταπείνωση μαθαίνεται ενατενίζοντας το Χριστό ο οποίος είπε: «Μάθετε απ' εμού ότι πράος ειμί και ταπεινός τη καρδία». Τελικά γινόμαστε ταπεινοί με το να μετράμε το καθετί με μέτρο τα Χριστό και να αναφερόμαστε για όλα σ' Αυτόν. Χωρίς το Χριστό η αληθινή ταπείνωση είναι αδύνατη, ενώ στην περίπτωση του φαρισαίου, ακόμα και η θρησκεία, γίνεται υπερηφάνεια για τα επιτεύγματά του· έχουμε δηλαδή ένα άλλο είδος φαρισαϊκής αυτοδοξολογίας.

Η περίοδος λοιπόν της Μεγάλης Σαρακοστής αρχίζει με μια αναζήτηση, μια προσευχή για ταπείνωση που είναι η αρχή της αληθινής μετάνοιας. Γιατί μετάνοια, πάνω από καθετί άλλο, είναι η επιστροφή στη γνήσια τάξη των πραγμάτων, η «αναμόρφωση του αρχαίου κάλλους». Η μετάνοια επομένως είναι θεμελιωμένη στην ταπείνωση και η ταπείνωση — η Θεία και θαυμαστή ταπείνωση — είναι καρπός της και τέρμα της. «Φαρισαίου φύγωμεν υψηγορίαν», λέει το Κοντάκιον της ημέρας, «και Τελώνου μάθωμεν το ταπεινόν εν στεναγμοίς». Βρισκόμαστε μπροστά στις «πύλες της μετάνοιας» και στην πιο επιβλητική στιγμή του Όρθρου της Κυριακής· αφού διαβαστεί το Αναστάσιμο Ευαγγέλιο και αναγγελθεί η Ανάσταση του Χριστού με το «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι...», ψάλλουμε για πρώτη φορά τα τροπάρια που θα μας συνοδεύουν σε όλη τη διάρκεια της Μεγάλης Σαρακοστής:

Της μετάνοιας άνοιζόν μοι πύλας Ζωοδότα ορθρίζει γαρ το πνεύμα μου, προς ναόν τον άγιόν σου, ναόν φέρων του σώματος, όλον εσπιλωμένον αλλ' ως οικτίρμων κάθαρον, ευσπλάχνω σου ελέει.

Της σωτηρίας εύθυνόν μοι τρίβους, Θεοτόκε αισχραίς γαρ κατερρώπωσα, την ψυχήν αμαρτίαις, ως ραθύμως τον βίον μου, όλον εκδαπανήσασταις σαις πρεσβείαις ρύσαι με πάσης ακαθαρσίας. Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών, εννόων ο τάλας, τρέμω την φοβεράν ημέραν της κρίσεως· αλλά θαρρών εις το έλεος της ευσπλαχνίας σου, ως ο Δαυίδ βοώ σοι: Ελέησόν με ο Θεός, κατά το μέγα σου έλεος.